

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

**ПРИВАТНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«МЕДИКО-ПРИРОДНИЧИЙ УНІВЕРСИТЕТ»**

ПРОГРАМА АТЕСТАЦІЙНОГО ЕКЗАМЕНУ

Освітній рівень: перший (бакалаврський)

Галузь знань: 05 «Соціальні та поведінкові науки»

Спеціальність: 053 «Психологія»

Освітня програма: «Психологія»

Розглянуто та затверджено на засіданні Вченої ради

Протокол № 3 від 25 жовтня 2024 року

Михайло ВОЛКОВ

Миколаїв 2024

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Програму атестаційного екзамену укладено відповідно до затвердженого стандарту вищої освіти за спеціальністю 053 Психологія для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти та освітньо-професійної програми підготовки фахівця за освітнім ступенем «Бакалавр» зі спеціальності 053 «Психологія».

Атестаційний екзамен призначений для визначення теоретичної і практичної підготовки випускника до виконання професійних завдань. Програма і порядок проведення випускних екзаменів визначається «Положенням про організацію освітнього процесу в Приватному Вищому Навчальному закладі «Медико-Природничий Університет», «Положенням про Європейську кредитно-трансферну систему навчання», «Положенням про порядок створення та організацію роботи Екзаменаційної комісії» та іншими нормативно-правовими актами.

Програма включає перелік питань ряду дисциплін циклу професійної підготовки, передбачених навчальним планом, освітньо-професійною програмою підготовки фахівців зі спеціальності 053 «Психологія»:

- Загальна психологія (з практикумом).
- Вікова психологія.
- Психологічне консультування та корекція.
- Патопсихологія
- Клінічна та медична психологія

1. ВИМОГИ ДО РІВНЯ ПІДГОТОВКИ ВИПУСКНИКА СПЕЦІАЛЬНОСТІ 053 «ПСИХОЛОГІЯ», ОСВІТНЬОГО СТУПЕНЯ «БАКАЛАВР»

Кваліфікаційні вимоги до бакалавра

Здобувач вищої освіти повинен мати належний рівень професійної підготовки, який передбачає: засвоєння знань про психічні явища, закономірності їх виникнення, функціонування та розвиток, поведінку, діяльність, вчинки; взаємодію людей у малих та великих соціальних групах; психофізіологічні процеси та механізми, які лежать в основі різних форм психічної активності; здатних розв'язувати складні задачі та практичні проблеми у процесі навчання та професійної діяльності у галузі психології.

Здобувач вищої освіти повинен вміти застосовувати набуті знання в практичній роботі, має володіти методами соціально-психологічних досліджень, навичками проведення діагностичних вимірів розвитку особистості, а також впливу факторів середовища.

Бакалавр повинен уміти забезпечувати допустиме та доцільне психолого-педагогічне втручання у процес виховання дітей, підлітків, молоді; надавати допомогу сім'ї; виконувати роль з'єднувальної ланки поміж особистістю та суспільством; працювати в умовах неформального спілкування, залишаючись на позиції неофіційного лідера; будувати взаємостосунки в вихованцями на рівних, допомагати їм у період їх соціального та професійного визначення, захищати їхні права.

Відповідно до застосовування психологічних знань у практичних ситуаціях освітньо-професійної програми, вивчення дисципліни сприяє формуванню у здобувачів вищої освіти таких компетентностей:

Загальні:

ЗК 1. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК 2. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК 3. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.

ЗК 4. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК 5. Здатність бути критичним і самокритичним.

ЗК 6. Здатність приймати обґрунтовані рішення.

ЗК 7. Здатність генерувати нові ідеї.

ЗК 8. Навички міжособистісної взаємодії.

ЗК 9. Здатність працювати в команді.

ЗК 11. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

Фахові:

СК 01. Здатність оперувати категоріально-понятійним апаратом психології.

СК 02. Здатність до ретроспективного аналізу вітчизняного та зарубіжного досвіду розуміння природи виникнення, функціонування та розвитку психічних явищ.

СК 03. Здатність до розуміння природи поведінки, діяльності та вчинків (зокрема в контексті організації заходів раннього втручання).

СК 04. Здатність самостійно збирати та критично опрацьовувати, аналізувати та узагальнювати психологічну інформацію з різних джерел.

СК 05. Здатність використовувати валідний і надійний психодіагностичний інструментарій.

СК 06. Здатність самостійно планувати, організовувати та здійснювати психологічне дослідження.

СК 07. Здатність аналізувати та систематизувати одержані результати, формулювати аргументовані висновки та рекомендації.

СК 08. Здатність організовувати та надавати психологічну допомогу (індивідуальну та групову, в т.ч. особам, які отримали психологічні травми, зокрема внаслідок війни).

СК 09. Здатність здійснювати просвітницьку та психопрофілактичну роботу відповідно до запиту.

СК 10. Здатність оцінювати межі власної фахової компетентності та підвищувати професійну кваліфікацію.

СК 11. Здатність дотримуватися у фаховій діяльності норм професійної етики та керуватися загальнолюдськими цінностями.

СК 12. Здатність до особистісного та професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку.

Програмні результати навчання:

ПРН 5. Обирати та застосовувати валідний і надійний психодіагностичний інструментарій (тести, опитувальники, проєктивні методики тощо) психологічного дослідження та технології психологічної допомоги вимірювати індивідуальні та психологічні показники особистості. Це означає здатність оцінити зміни у розвитку психіки та коригувати їх.

ПРН 6. Формулювати мету, завдання дослідження, володіти навичками збору первинного матеріалу, дотримуватися процедури дослідження.

ПРН 7. Рефлексувати та критично оцінювати достовірність одержаних результатів психологічного дослідження, формулювати аргументовані висновки.

ПРН 11. Скласти та реалізовувати план консультативного процесу з урахуванням специфіки та індивідуальних особливостей клієнта, забезпечувати ефективність власних дій (в т.ч. у роботі з особами, що отримали психологічні травми, зокрема внаслідок війни).

ПРН 12. Скласти та реалізовувати програму психопрофілактичних та просвітницьких дій, заходів психологічної допомоги у формі лекцій, бесід, круглих столів, тренінгів відповідно до вимог замовника.

ПРН 15. Відповідально ставитися до професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку, вміло використовувати психотерапевтичні прийоми і прийоми впливу на свідомість і поведінку.

ПРН 16. Знати, розуміти та дотримуватися етичних принципів професійної діяльності психолога, що визначають професійну поведінку і стосунки з людьми в суспільстві.

2. ПРОЦЕДУРА ПРОВЕДЕННЯ АТЕСТАЦІЙНОГО ЕКЗАМЕНУ

Випускна атестація здійснюється Екзаменаційною комісією у формі атестаційного екзамену та публічного захисту кваліфікаційної роботи.

Склад комісії затверджується наказом ректора університету. До складання атестаційного екзамену допускаються здобувачі, які не мають академічної заборгованості. Під час екзамену здобувач отримує екзаменаційний білет, час для підготовки відповіді відводиться у межах 30 хвилин.

Атестація – це встановлення відповідності засвоєних здобувачами вищої освіти рівня та обсягу знань, умінь, інших компетентностей вимогам стандартів вищої освіти.

Атестація проводиться як комплексна перевірка знань здобувачів, яка передбачена навчальним планом підготовки здобувачів ступеня вищої освіти бакалавр зі спеціальності 053 Психологія в ПВНЗ МПУ.

Складання атестації проводиться на відкритому засіданні екзаменаційної комісії за участю не менше половини її складу при обов'язковій присутності голови комісії.

Атестація проводиться за білетами, складеними у повній відповідності до програм навчальних дисциплін.

Атестація не повинна перевищувати 6 академічних годин на день.

Всі засідання екзаменаційної комісії протоколюються. У протокол вносяться оцінки, одержані на екзамені, записуються додаткові питання, що

ставились здобувачеві, особливі думки членів комісії. Протокол підписують голова та члени екзаменаційної комісії, які приймали участь у засіданні.

3. КРИТЕРІЇ ОЦІНКИ ВІДПОВІДІ ЗДОБУВАЧА

Оцінка відповіді здобувача здійснюється за стобальною шкалою відповідно до вимог ЄКТС: відмінно (A), добре (BC), задовільно (DE), незадовільно (FX).

Оцінки *«відмінно» (A)* заслуговує студент, який виявив всебічні, системні й глибокі знання та розуміння основ психологічних наук і вміння вільно їх використовувати у відповідях на питання білету, ознайомлений з новими психологічними теоріями та дослідженнями.

Зазвичай, оцінка *«відмінно»* ставиться студентам, які засвоїли взаємозв'язок основних категорій і понять з психологічних дисциплін, усвідомлюють значення наукових знань для професійної діяльності психолога, творчо використовують їх у поясненні на прикладах.

Оцінки *«добре» (BC)* заслуговує студент, який виявив повне знання та розуміння основ психологічних наук, засвоїв категорії та сучасні теоретичні підходи у поясненні психічних явищ.

Як правило, оцінка *«добре»* виставляється студентам, які засвідчили системні знання та розуміння матеріалу з навчальних психологічних дисциплін і здатні до їх самостійного пояснення щодо використання в професійній діяльності. Одночасно вони допустили несуттєві неточності, пропуски, помилки, які змогли самостійно виправити.

Оцінки *«задовільно» (DE)* заслуговує студент, який виявив знання та розуміння основ навчальних дисциплін в обсязі, потрібному для майбутньої роботи психолога, але частково ознайомлений з новими психологічними теоріями та дослідженнями. Зазвичай, оцінка *«задовільно»* виставляється студентам, які допустили суттєві помилки у відповіді на іспиті, але продемонстрували здатність усунути ці помилки.

Оцінка *«незадовільно» (FX)* виставляється студентіві, який виявив значні прогалини в знаннях основних психологічних дисциплін, допустив принципові помилки у викладі основного матеріалу, не зміг відповісти на питання білету.

Як правило, *«незадовільна»* оцінка виставляється студентам, у яких відсутні знання з психологічних дисциплін або їх недостатньо для початку професійної діяльності психолога.

Програма атестаційного екзамену затверджена на засіданні кафедри психології № 10 від 19 травень 2024 року.

Завідувач кафедри психології В.А. Петьков

4. СТРУКТУРА АТЕСТАЦІЙНОГО ЕКЗАМЕНУ

Комплексний атестаційний екзамен проводиться у комплексній формі. Перша частина екзамену передбачає письмову відповідь на питання екзаменаційного білету, складені відповідно до програм навчальних дисциплін, та письмове виконання завдання: складання програми здійснення психологічного супроводу за одним із напрямів професійної діяльності психолога у

соціокультурній сфері. Друга частина екзамену передбачає співбесіду зі здобувачем, у процесі якої він пояснює свої письмові відповіді та відповідає на додаткові запитання.

Тривалість виконання завдань екзаменаційного білета для одного студента складає 3 академічні години. Виконання студентами завдань комплексного державного екзамену повинно мати виключно самостійний характер. Використання додаткових джерел, крім указаних у екзаменаційному білеті не передбачено.

4.2 Політика академічної поведінки та доброчесності: конфліктні ситуації мають відкрито обговорюватись, необхідно бути взаємно толерантним, поважати думку іншого. Недопустимі підказки і списування, користування мобільним телефоном забороняється. Використання додаткових джерел, крім указаних у екзаменаційному білеті забороняється.

5. ПРОГРАМА АТЕСТАЦІЙНОГО ЕКЗАМЕНУ

5.1. ЗАГАЛЬНА ПСИХОЛОГІЯ (З ПРАКТИКУМОМ)

Дисципліна «Загальна психологія з практикумом» покликана допомогти здобувачеві досягнути розуміння сутності психічного відображення світу людиною, та на основі теоретичних знань озброїти здобувачів уміннями і навичками використання закономірностей психічної діяльності людини в умовах практичної діяльності. Окрім цього загальна психологія як освітній компонент покликана сприяти формуванню у здобувачів розуміння основних категорій та понять психології, досягнути головні теоретичні напрями сучасної психології. У процесі вивчення освітнього компоненту, здобувачі мають ознайомитися з теоретично обґрунтованими методами дослідження психічних процесів та особистості, змістом та структурою особистості, її індивідуально-типологічними проявами.

Вивчення дисципліни передбачає розв'язання низки завдань фундаментальної професійної підготовки майбутніх психологів, зокрема: опанування системою знань про закономірності, тенденції, особливості розвитку психіки у філо – та онтогенезі, а також теоретичні методи й принципи психології, її основні поняття та категоріальний апарат; оволодіння технологією психологічного дослідження, а також сформуванню в них умінь та навички практичного використання сучасних методів загальної психології. Дисципліни “Практикум із загальної психології” сприятиме практичній підготовці психологів щодо надання ними психологічної допомоги окремим людям, організаціям, установам у вирішенні різних проблем життєдіяльності. Дисципліна «Практикуму із загальної психології» здійснюється в тісному взаємозв'язку з такими галузями психологічної науки : вікова, соціальна, психодіагностика, психофізіологія та іншими дисциплінами, які повинні стати надійним підґрунтям у становленні фахівців.

Розділ 1. Тема 1. Вступ до психології

Предмет і об'єкт психології. Взаємозв'язок психології та сучасних наук. Основні теоретичні напрямки сучасної психології.

Тема 2. Структура сучасної психологічної науки і практики

Загальні уявлення про науку та різні способи пізнання. Принципи психології. Академічна та прикладна психологія. Практична психологія та психотехнології.

Тема 3. Предмет та науково-дослідні методи загальної психології

Зміна предмету психології в процесі її розвитку як науки. Класифікація методів сучасної психології.

Тема 4. Природничі основи психології Будова нервової системи та головного мозку людини. Рефлекс. Види рефлексів.

Закони функціонування мозку. Анатомо-фізіологічне представництво психічних процесів у головному мозку.

Тема 5. Зародження та еволюція психіки

Психіка, її основні функції. Етапи розвитку психіки у філогенезі за теорією О. Леонтьєва та К. Фабрі. Розвиток психіки людини. Порівняння психіки людини та тварини.

Тема 6. Свідомість та підсвідомість людини

Основні підходи до проблеми свідомості. Основні психологічні характеристики свідомості. Теорія свідомості К.К.Платонова. Структура свідомості. Форми свідомості. Свідомість та підсвідомість.

Тема 7. Психологічний аналіз діяльності

Поняття діяльності в психології. Структура діяльності. Види діяльності. Гра, навчання, праця.

Тема 8. Спілкування як соціально-психологічний феномен

Сутність, функції та структура спілкування Комунікативна сторона спілкування Інтерактивна сторона спілкування Перцептивна сторона спілкування Стили спілкування

Розділ 2. Психічні властивості особистості

Тема 9. Потребностно - мотиваційна сфера особистості

Поняття і основні види потреб. Поняття мотивів. Ієрархія мотивів. Мотив і мотивація. Теорії мотивації.

Тема 10. Темперамент та характер особистості

Темперамент та його властивості. Теорії темпераменту. Характеристика типів темпераменту. Поняття та структура характеру. Типології характеру, акцентуації. Формування характеру.

Тема 11. Здібності

Характеристика здібностей. Класифікація здібностей. Рівні розвитку здібностей. Природні умови формування здібностей - задатки. Розвиток здібностей.

Розділ 3. Когнітивні процеси

Тема 12. Відчуття Загальне поняття про відчуття. Види відчуттів. Основні властивості і характеристики відчуттів. Сенсорна адаптація і взаємодія відчуттів. Характеристика основних видів відчуттів.

Тема 13. Сприйняття Загальна характеристика сприйняття. Основні властивості та види сприйняття.

Предмет та фон сприйняття. Взаємозв'язок цілого та частини сприйняття. Сприйняття простору. Сприйняття руху та часу.

Тема 14. Увага Загальна характеристика уваги. Основні види уваги. Характеристика властивостей уваги. Розвиток уваги.

Тема 15. Пам'ять

Загальна характеристика пам'яті. Механізми пам'яті. Види пам'яті. Процеси пам'яті. Теорії пам'яті. Розвиток та виховання пам'яті.

Тема 16. Уява Загальна характеристика уяви та її роль в психічній діяльності. Види уяви. Механізми переробки уявлень та образи уяви. Індивідуальні особливості уяви та її розвиток.

Тема 17. Мислення

Загальна характеристика мислення як психічного процесу. Основні форми мислення. Теоретичні та експериментальні підходи в дослідженнях мислення. Основні види мисленевих операцій.

Тема 18. Інтелект і когнітивні стилі

Загальна характеристика феномену когнітивних стилів. Співвідношення понять «Когнітивні стилі» і «інтелектуальні здібності». Психологічна характеристика основних когнітивних стилів.

Тема 19. Мовлення

Загальна характеристика мови. Основні властивості мови. Види мови. Розвиток мови. Причини мовних розладів.

Тема 20. Емоції та воля Загальна характеристика емоцій. Основні типи емоційних переживань.

Фізіологічна основа емоцій. Розвиток емоцій та їх значення для людини.

Тема 21. Емоційні стани особистості та види емоційних реакцій Загальна характеристика психічних станів. Класифікація психічних станів.

Характеристика основних психічних станів особистості. Важкі психічні стани та їх особливості.

Розділ 4. Психологія мотивації

Тема 22. Потребнісно-мотиваційна сфера особистості Поняття потреби та мотиву. Фізіологія та психологія потреб. Проблема базових потреб людини. Мотиви та свідомість. Будова потребнісно-мотиваційної сфери. Класифікація мотивів.

Тема 23. Теорії та експериментальне вивчення мотивації

Історія вивчення детермінації активності людини та тварин. Подібності та відмінності в детермінації поведінки людини та тварин. Труднощі вивчення мотивації та мотивів людини. Теорія контролю за дією Ю. Куля.

Тема 24. Мотивація праці

Сутність поняття мотивація праці. Теорії професійної мотивації. Позитивне підкріплення. Самопідкріплення. Згасання та підтримка поведінки. Гроші як позитивне підкріплення. Негативна мотивація та покарання.

Тема 25. Визначення та особливості психічних станів

Загальна характеристика психічних станів. Детермінанти психічних станів. Особливості психічних станів.

Тема 26. Класифікація, саморегуляція та діагностика психічних станів

Класифікація психічних станів. Функції психічних станів. Саморегуляція психічних станів. Діагностика психічних станів.

Розділ 6. Психологія емоцій і почуттів

Тема 27. Емоції та почуття

Загальна характеристика емоційного реагування. Компоненти та особливості емоцій. Закономірності емоцій. Класифікація почуттів. Розвиток емоцій та почуттів в онтогенезі.

Тема 28. Функції емоцій

Фізіологічні передумови виникнення емоцій. Роль емоцій в життєдіяльності організму.

Тема 29. Теорії та експериментальне вивчення емоцій

Історія вивчення емоцій. Фізіологічні теорії емоцій. Біологічні теорії емоцій. Когнітивні теорії емоцій. Теорія диференціальних емоцій. Вітчизняні теорії емоцій.

Тема 30. Почуття, емоції, емоційні стани та особистість

Проблема об'єктивної індикації емоцій. Психологія почуттів. Емоції та пізнавальні процеси. Емоції та особистість. Проблеми емоційного життя сучасної людини.

Тема 31. Методологія та методи наукового дослідження

Спостереження як метод дослідження в психології. Метод спостереження та його характеристика. Спостережливість як необхідно важлива якість психолога. Поняття про методологію, метод, методологічний принцип, науковий підхід і методику. Загальна й спеціальна методологія науки. Класифікація методів психологічного дослідження. Процедура проведення психологічного дослідження. Експериментальні та не експериментальні методи психології, їх історичне становлення й співвідношення у різних розділах сучасної психології.

Література:

1. Бенеш, Гельмут Психологія : dtv-Atlas : довідник : пер. з нім. / Гельмут Бенеш. – Київ : Знання-Прес, 2007. 510 с.
2. Варій М. Й. Загальна психологія.: підр. К.: Центр учбової літератури, 2009 . 1007 с.
3. Варій М. Й. Психологія : навч. посіб. Київ : Центр учб. літ., 2016 . 287 с.
4. Дрозденко, К. С. Загальна психологія в таблицях і схемах : Навч. посібник. Київ : Професіонал, 2004 . 304 с.
5. Максименко С. Д. Загальна психологія : навч. посібник. Київ : ЦУЛ, 2004. 272 с.
6. Максименко С. Д. Соловієнко В. О. Загальна психологія : навч. посібник. Київ : Форум, 2000 . 544с.
7. Харченко С. В. Вступ до загальної психології : навч.посібник Харків : ХНУВС, 2009 192 с.

5.2. ВІКОВА ПСИХОЛОГІЯ

Дисципліна «Вікова психологія» дозволяє здобувачеві досягнути розуміння закономірностей психологічного розвитку людини на різних етапах життєвого шляху, та на основі теоретичних знань озброїти здобувачів уміннями і навичками використання закономірностей психічного розвитку особистості в своїй професійній діяльності. Окрім цього вікова психологія як освітній компонент спрямована на формування у здобувачів розуміння основних закономірностей психічного розвитку особистості, осягнути головні теоретичні напрями сучасної психології. У процесі вивчення освітнього компоненту здобувачі мають ознайомитися з закономірностями психічного розвитку людини на різних етапах її онтогенезу.

Тема 1. Вступ до вікової психології

Предмет вікової психології як науки. Завдання вікової психології. Зв'язок вікової психології з іншими науками. Методи вікової психології.

Тема 2. Основні категорії вікової психології

Характеристика основних категорій вікової психології. Взаємозв'язок категорій один з одним. Принципи вікової психології.

Тема 3. Теорії індивідуального розвитку людини та проблема вікової періодизації

Загальні вимоги до теорії розвитку. Традиційні теорії розвитку. Сучасні теорії розвитку.

Тема 4. Вікова періодизація психічного розвитку

Основні підходи до побудови періодизації. Періодизація психічного розвитку (Л.С. Виготського, О. М. Леонтьєва, Д. Б. Ельконіна, М.І. Лісіна). Періодизація розвитку особистості (Л.І. Божович, А.В. Петровського, Д.І. Фельдштейна). Періодизація всього життєвого шляху (Е. Еріксон).

Тема 5. Кризи вікового розвитку людини

Закономірності психічного розвитку в онтогенезі. Підстави і схеми періодизації психічного розвитку.

Тема 6. Пренатальний та перинатальний періоди розвитку, криза новонародженості

Загальна характеристика періоду. Соціальна ситуація розвитку. Особливості розвитку. Розвиток розумових здібностей та мовних навичок.

Тема 7. Вік немовляти, криза першого року життя

Загальна характеристика періоду. Криза першого року.

Тема 8. Ранній вік, криза 3 років

Загальна характеристика раннього віку. Особливості соціальної ситуації

розвитку. Основні досягнення дитини в ранньому дитинстві. Криза раннього дитинства.

Тема 9. Дошкільний вік, криза 7 років

Фізичний розвиток дошкільника. Соціальна ситуація розвитку. Гра та її значення для психічного розвитку дошкільнят. Розвиток особистості дошкільника. Криза 7 років.

Тема 10. Молодший шкільний вік, криза підліткового віку

Загальні психологічні особливості молодших школярів. Формування особистості дитини в початкових класах. Криза підліткового віку.

Тема 11. Підлітковий вік

Соціальна ситуація розвитку. Стосунки з однолітками та дорослими. Психічні новоутворення. Розвиток пізнавальних процесів. Формування особистості підлітка.

Тема 12. Юність та криза входження у дорослість

Соціальна ситуація розвитку. Емоційно-вольова сфера. Розвиток самосвідомості. Взаємини з дорослими та однолітками. Розвиток пізнавальних психічних процесів.

Тема 13. Молодість та зрілий вік, криза середини життя

Вікові часи у контексті соціальних норм. Дослідження періодів та задач розвитку періоду ранньої дорослості. Психосоціальний розвиток середньої дорослості. Психологія пізньої дорослості.

Тема 14. Період пізньої зрілості

Закономірності розвитку в стадії старості. Зміни особистості старої людини. Криза індивідуального життя.

Література:

1. Вікова і педагогічна психологія / О. В. Скрипченко, Л. В. Долинська, З. В. Огороднійчук та ін. Київ : Каравела, 2009. 400 с.
2. Заброцький М. М. Вікова психологія. Київ : МАУП, 1998. 89 с.
3. Павелків Р. В. Дитяча психологія : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / Р. В. Павелків, О. П. Цигипало. - К. : Академвидав, 2008. - 432 с.
4. Поліщук В. М. Вікова та педагогічна психологія. Суми, 2007. 330 с.
5. Савчин М. В. Вікова психологія. Київ : Академвидав, 2006. 360 с.
6. Богуш А. М. Мовленнєвий розвиток дітей від народження до 7 років : монографія. Київ : Слово, 2004. 374 с.

5.3. ПСИХОЛОГІЧНЕ КОНСУЛЬТУВАННЯ ТА КОРЕКЦІЯ

«Психологічне консультування та корекція» - навчальна дисципліна, спрямована на ознайомлення студентів з основами психологічного консультування та корекції і формування в них базових консультативних навичок, досягнути розуміння сутності діяльності практичного психолога шляхом засвоєння теретичних та практичних знань в контексті сучасних досягнень психологічної науки, психологічних закономірностей надання психологічної допомоги, класифікації видів та засобів практичної діяльності психолога, індивідуально-типологічних проявів, характеристик особистості, її розвиток і формування в процесі діяльності і спілкування, становлення впродовж життєвого шляху. Окрім цього «Психологічне консультування та корекція» як навчальна дисципліна покликана сприяти формуванню у студентів здібностей до самооцінки, самоконтролю, самореалізації, забезпечити відпрацювання можливих моделей поведінки в ситуаціях професійної взаємодії, досягти розуміння логіки управління комунікацією, а також уміння і психологічної готовності формувати команду і працювати в ній.

Тема 1. Вступ в предмет

Загальне уявлення про психологічне консультування. Види психологічного консультування. Функції та завдання психологічного консультування. Відмінності психологічного консультування від інших видів психологічної допомоги.

Тема 2. Психологічне консультування в контексті психологічної допомоги

Етичні принципи психологічного консультування. Організаційні питання психологічного консультування. Початок приватної психологічної практики. Простір психологічного консультування. Просування психологічних послуг. Просування психологічних послуг у контексті масових соціокультурних заходів профілактичного та просвітницького характеру.

Тема 3. Консультант – особистість і професіонал

Професійно важливі якості психолога-консультанта. Вимоги до рівня професійної підготовки психолога-консультанта. Професійне самовдосконалення, супервізія у професійному розвитку консультанта. Типові помилки консультанта-початківця. Психофізіологічна ціна професійної діяльності, збереження здоров'я консультанта. Техніка безпеки, професійна безпека, психолога-консультанта.

Тема 4. Особистість клієнта у процесі консультування

Типологія клієнтів. Типи особистісної організації клієнта. Мотивація клієнта щодо отримання психологічної допомоги. Зовнішня та внутрішня реальність клієнта як предмет психологічного консультування.

Тема 5. Етапи та зміст процесу консультування

Загальна характеристика етапів психологічного консультанта. Встановлення контакту з клієнтом. Скарги у процесі психологічного консультування. Бажання клієнта та запит у психологічному консультуванні. Завершення консультування. Техніки збирання даних та інтервенції у процесі психологічного консультанта. Планування та реалізація психологічного супроводу професійної діяльності фахівців соціокультурної сфери. Використання засобів культури та мистецтва у надання психологічної допомоги.

Тема 6. Мотиваційне консультування

Загальне уявлення про мотиваційне консультування. Функції психологічного консультування. Мотиваційне консультування у роботі з різними типами проблем. Основні етапи та техніки мотиваційного консультування.

Тема 7. Супротив у психологічному консультуванні

Загальне уявлення про супротив у психологічному консультуванні. Види супротиву. Вплив супротиву на ефективність психологічного консультування. Техніки виявлення супротиву. Підходи та техніки подолання супротиву.

Тема 8. Перенесення у психологічному консультуванні

Перенесення та контрперенесення у психологічному консультуванні. Види перенесення та контрперенесення. Значення перенесення та контрперенесення у психологічному консультуванні. Використання перенесення та контрперенесення для більш ефективного просування процесом консультування.

Тема 9. Специфіка консультування за окремими проблемами

Особливості та завдання консультування клієнтів у стані горювання. Особливості та завдання консультування депресивних клієнтів. Особливості та завдання консультування клієнтів, які помирають. Особливості та завдання консультування клієнтів з суїцидальним ризиком.

Тема 10. Історія та сучасний стан психокорекції

Предмет і завдання курсу, міжпредметні зв'язки. Психологічна практика як система заходів. Психотерапія як основа психологічної практики.

Тема 11. Предмет, специфіка та принципи психологічної корекції Види психологічної корекції. Специфічні риси психологічної корекції. Особливості психологічного консультування.

Тема 12. Психологічні особливості індивідуальної корекції

Поняття втручання або інтервенції. Задачі індивідуальної корекції. Переваги та недоліки індивідуальної корекції.

Тема 13. Психологічна корекція засобами творчого самовиразу

Казкотерапія, ізотерапія, музикотерапія, бібліотерапія, фототерапія, танцювальна терапія як методи корекції. Загальні уявлення про ігрову терапію як метод корекції. Поняття та сутність пісочної терапії. Анімалотерапія як нетрадиційний метод корекції.

Тема 14. Психокорекційні можливості арт-терапії

Корекційні можливості арт-терапії. Основні механізми арт-терапії. Форми арттерапії.

Тема 15. Особливості та методи поведінкової корекції.

Історія поведінкової корекції. Методи поведінкової корекції. Психологічні засади продуктивного корекційного контакту.

Тема 16. Психогімнастика як метод психологічної корекції

Роль невербальної комунікації у психогімнастиці. Найпоширеніші вправи у психогімнастиці. Роль та місце психогімнастики у корекції комунікативних засобів.

Тема 17. Особливості та методи соціальної корекції Прийоми соціальної корекції. Особливості статусної психотерапії. Умови ефективності соціальної корекції.

Тема 18. Психотерапевтичні методи психокорекції. Тілесна психотерапія

Техніка Алехандера. Біоенергетика Лоуена. Метод Фельденкрайза.

Тема 19. Психодрама як метод психокорекції Поняття про драму як про корекційний метод. Класична процедура психодрами. Психодрама, спрямована на групу.

Тема 20. Психологічні особливості групової психокорекції

Психодрама, спрямована на групу. Групова динаміка як складова ефективності психокорекції. Особливості керівництва колекційною групою.

Тема 21. Тренінг як метод психокорекції

Історія становлення тренінгу як психокорекційної форми. Класифікація форм тренінгів. Чинники ефективності тренінгу.

Тема 22. Психологічна корекція сімейних відносин Сімейне консультування. Психолого-педагогічне консультування. Корекція батьківсько-дитячих стосунків. Корекція особистісного розвитку.

Тема 23. Методики корекції дитячо-батьківських відносин

Особливості використання методики сімейна скульптура. Особливості використання методики сімейна хореографія. Особливості використання методики сімейний ритуал.

Тема 24. Психоаналітичний підхід до психологічної корекції

Відмінність психологічної корекції від консультування. Індивідуальна психологічна корекція. Групова психологічна корекція.

Тема 25. Гуманістичний та поведінковий підходи до процесу психологічної корекції

Базис клієнт-центрованої терапії. Цілі гештальткорекції. Задачі, котрі вирішує екзистенційна психотерапія.

Література

1. Андрушко Я. С. Психокорекція: навч.-метод. посібник. Львів: ЛьвДУВС, 2017. 212 с.
2. Бондаренко О. Ф. Психологічна допомога особистості. Харків : Фоліо, 2016. 237 с.
3. Васьківська С. В. Основи психологічного консультування: навч. посіб. Київ : Четверта хвиля, 2014. 256 с.
4. Вашека Т. Основи психологічної практики. Київ : НАУ-друк, 2019. 200 с.
5. Дуткевич, Т. В. Теорія і практика розвивально-корекційної роботи психолога: навч. посіб. Київ: КНТ, 2017. 265 с.
6. Каліна Н. Ф. Психотерапія: підручник. Київ: Академвидав, 2010. 288 с.

7. Кузікова С.Б. Основи психокорекції: навч. посіб. Київ: Академвидав, 2012. 320 с.
8. Кузікова С.Б. Теорія і практика вікової психокорекції: навч. посіб. Суми: ВТД «Університетська книга» ; 2006. 384с.
9. Кісарчук З. Г., Журавльова Н. Ю., Онищенко Г. І., Юрченко Т. П. Спеціалізована психологічна служба: основні види психологічної допомоги населенню: Київ : Мінчорнобиль, 2005. 46 с.
10. Психологічна корекція особистості дітей, які зазнали насильства в сім'ї: навч. посіб. / Максименко С.Д. та ін.. Київ: Міленіум, 2011. 250 с.
11. Практикум із групової психокорекції: підручник / С.Д. Максименко, О.О. Прокоф'єва, О.В. Царькова, О.В. Кочкурова. Мелітополь: Видавничо-поліграфічний центр «Люкс», 2015. 414 с
12. Якимчук Б.А. Основи психологічного консультування : Навчальний посібник. Умань: ПП Жовтий О.О., 2013. 204 с.

5.4. ПАТОПСИХОЛОГІЯ

Дисципліна «Психологічний спецпрактикум профпідготовки» поєднує теоретичні та прикладні аспекти арт-терапевтичного напрямку в наданні психологічної допомоги та покликана сприяти формуванню у здобувачів розуміння основних підходів та методів арттерапії, досягнути головні теоретичні положення сучасної психології. У процесі вивчення навчального компоненту здобувачі мають ознайомитися з різними сучасними обґрунтованими напрямками та методами арт-терапевтичної роботи практичного психолога, їх змістом, структурою та техніками. Вивчення дисципліни також забезпечує формування здатності організовувати та проводити масові культурні заходи просвітницького та психопрофілактичного характеру.

Розділ 1. Тема 1. Патопсихологія як наука. Предмет та завдання курсу

Предмет та завдання патопсихології. Структура патопсихології. Патопсихологія та психопатологія: співвідношення понять. Психічне захворювання: поняття, причини та рівні. Історія розвитку патопсихології. Вплив психіатричних концепцій на становлення патопсихології. Внесок Б.В. Зейгарник до патопсихології: розробка теоретичних основ, методології дослідження, психологічної феноменології психічних порушень.

Тема 2. Методи дослідження в патопсихології

Особливості застосування та класифікація методів дослідження. Значення патопсихологічних досліджень для теоретичних питань психіатрії і методологічних питань психології. Спостереження. Бесіда: інтерв'ю, збір і аналіз анамнезу. Приладові психофізіологічні і апаратурні методики. Тести, опитувальники. Проективні методи в патопсихології.

Тема 3. Принципи побудови патопсихологічного дослідження

Специфіка патопсихологічного експерименту. Принципи побудови патопсихологічного експерименту. Основні вимоги до змісту та проведення патопсихологічного дослідження. Основні принципи аналізу і інтерпретації даних. Навчальний експеримент. Технологія проведення, цілі і задачі, організація та етапи проведення. Рекомендації до складання висновку патопсихологічного дослідження.

Розділ 2. Тема 4. Порушення відчуття та сприймання.

Патопсихологія відчуття. Класифікація порушень (гіперестезії, сенестопатії, синестезії). Основні критерії їх диференціації. Чинники, що впливають на виникнення цих порушень. Психологія і патопсихологія сприймання. Властивості і фази сприйняття. Необхідні умови розвитку сприйняття. Види патопсихологічних розладів при порушеннях сприймання та їхнє патопсихологічне обґрунтування.

Тема 5. Патопсихологія уваги

Психологія і патопсихологія уваги. Основні властивості уваги. Види уваги. Порушення об'єму, спрямованості уваги, надмірна тугорухливість, виснажуваність уваги. Основні методи дослідження порушень уваги, відчуття, сприйняття, працездатності. Методи дослідження розладів уваги.

Тема 6. Порушення пам'яті

Психологія пам'яті. Види пам'яті, їхня класифікація. Обсяг пам'яті. Механізми запам'ятовування. Патопсихологія пам'яті. Кількісні і якісні порушення пам'яті. Психологічний аспект порушень пам'яті: безпосередньої пам'яті, динаміки мнестичної діяльності, опосередкованої пам'яті, мотиваційного компоненту пам'яті. Особливості порушення пам'яті при психічних захворюваннях органічного генезу.

Тема 7. Патопсихологія мислення.

Психологія мислення. Теорії мислення. Основні операції мислення. Мислення та інтелект. Розвиток мислення в онтогенезі і його види. Клінічна і психологічна феноменологія порушень мислення, основні критерії їх диференціації. Сучасні психологічні концепції про механізми порушень мислення. Порушення операційного аспекту мислення. Порушення особистісного компоненту мислення. Порушення динаміки діяльності мислення. Характеристика патопсихологічної структури порушень мислення при психічних захворюваннях (шизофренії, епілепсії, енцефаліті, деменції).

Тема 8. Психологія і патопсихологія мовлення.

Мова як матеріальне вираження мислення. Види мовлення. Розлади мовлення (афазії, дизартрії, мутизм). Порушення фонаційного (голосоутворюючого) оформлення вимовної сторони мовлення. Структурно-семантичне системне порушення мови. Основні методи дослідження порушень пам'яті, мислення, мовлення.

Розділ 3. Тема 9. Порушення особистості.

Проблема співвідношення клінічної і психологічної феноменології особистісних розладів при психічних захворюваннях. Патопсихологічні прояви порушень особистості. Патопсихологічний підхід до вивчення особистісних порушень: методологічні передумови і основні принципи аналізу. Порушення структури ієрархії мотивів. Формування патологічних потреб і мотивів. Порушення смислоутворювання. Порушення саморегуляції і опосередкування. Порушення критичності і спонтанності поведінки. Порушення формування характерологічних особливостей особистості. Основні методичні прийоми дослідження порушень особистості в патопсихології.

Тема 10. Порушення свідомості та самосвідомості.

Поняття свідомості у філософії, психології і психіатрії. Поняття «ясної» та «потьмареної» свідомості. «Змінені» стани свідомості. Психологічна

характеристика окремих видів порушення свідомості. Порушення самосвідомості: уявлення про структуру цих порушень, їхнє місце в загальній картині порушень психічної діяльності. Проблема несвідомого в патопсихології. Роль свідомості і несвідомого в симптомогенезі. Неврози, реактивні стани, психосоматози – прояви несвідомих форм мотиваційної та емоційної сфери психічного життя людини. Методичні можливості вивчення порушень свідомості і самосвідомості.

Тема 11. Афективні розлади.

Порушення емоційної сфери. Тривожні розлади. Фобічні розлади. Розлади настрою. Емоційні синдроми. Маніакальний, депресивний та апатичний синдроми. Воля та її порушення. Зниження вольової активності. Порушення потягів. Імпульсивні потяги.

Тема 12. Межові розлади.

Психосоматичні розлади. Дифференціальна діагностика, терапія. Невротичні розлади. Органні неврози. Психогенні розлади. Нозогенії (нозогенні реакції). Особистісні розлади. Соматогенії.

Тема 13. Вікові аспекти патопсихології.

Вивчення дітей першого року життя. період новонародженості, віку немовляти та раннього дитинства. Прояви вродженої невропатії, аутичних розладів, гіпердинамічні розлади. Типові психологічні порушення дітей дошкільного та молодшого шкільного віку. Розлади настрою. Психологічні особливості та психосоматичні розлади у підлітків та в ранній юності. Акцентуації характеру. Психологічні особливості та психічні розлади в осіб зрілого, похилого та старечого віку. Культуральні синдроми. Психологія сімейних відносин. Саногенне та патогенне мислення

Тема 14. Сучасні підходи до надання психолого-психіатричної допомоги.

Мета і завдання спеціальних навчальних закладів для осіб з відхиленнями в психофізичному розвитку та поведінці. Відкриті спеціальні навчальні заклади для дітей з відхиленнями в розвитку. Закриті спеціальні навчальні заклади для неповнолітніх з відхиленнями в поведінці. Проблеми та перспективи організації спеціальних форм навчання й виховання дітей з відхиленнями в розвитку й поведінці.

Література

1. Комар Т.В. Патопсихологія : навч. посібник. - Житомир: ДУ «Житомирська політехніка», 2023. – с.
2. Оверчук В.А. Навчальний посібник «Патопсихологія: Навчальний посібник для підготовки до екзамену» для студентів освітнього ступеня «Бакалавр» спеціальності 053 «Психологія» (видання друге: змінене, доповнене).
3. Мартинюк І. А. Патопсихологія. Навчальний посібник. - К.: Центр учбової літератури, 2008. - 208 с.
4. Закалик Г.М., Терлецька Ю.М. Патопсихологія: понятійно-термінологічний словник : навч. посіб. Львів : Вид-во Львів. політехніки, 2016. 156 с.
5. Мартинюк І.А. Патопсихологія. Практикум. Київ : Каравела, 2023 р. 184 с.
6. Оверчук В. А. Патопсихологія з основами психіатрії : : навч. посіб. Вінниця; Видавництво ФОП Кушнір Ю. В., 2019. 382 с.
7. Вебер Т. Травмафокус. Спеціалізований психотерапевтичний метод для роботи зі стресом, травмою та хронічним болем. Харків: Літера Нова, 2020. 164 с.

8. Герасименко Л.О. , Скрипніков А. М., Ісаков Р. І. Психогенні психічні розлади: навчально-методичний посібник. Київ: Вид-во «Медицина», 2021. 208 с.

5.5. КЛІНІЧНА ТА МЕДИЧНА ПСИХОЛОГІЯ

Дисципліна «Клінічна та медична психологія» вивчає особливості психіки хворого, їх вплив на здоров'я та хворобу, а також забезпечення оптимальної системи психологічних цілющих впливів, обставин, які супроводжують діагностику, лікування, обслуговування та реабілітацію хворих та потребує здатність розв'язувати задачі та практичні проблеми у сфері психології, що передбачають застосування основних психологічних теорій та методів та характеризуються комплексністю та невизначеністю умов.

Сучасна медична психологія висвітлює фундаментальні поняття психології хворої людини, загальної психопатології, клініко-психологічні методи дослідження й оцінювання стану пацієнта, психологічні і психосоматичні аспекти в різних галузях медицини, сучасну психотерапію, психопрофілактику та психогігієну.

Розділ 1. Тема 1. Вступ до клінічної психології. методи дослідження в клінічній психології

Поняття клінічної психології. Структура медичної психології. Практичні задачі клінічної психології. Взаємозв'язок клінічної психології з іншими науками. Професія медичного психолога: статус, освітні вимоги, практичні задачі. Підходи до визначення здоров'я. Види та критерії здоров'я. Біологічний, психологічний та соціальний рівні здоров'я: відсутність патологічних змін (дефектів), добре самопочуття, роль здорового. Концепція презумпції психічного здоров'я. Прояви психічної норми та патології. Модель хвороби.

Тема 2. Клінічні прояви психічної норми та патології. Діагностичні принципи –альтернативи.

Принципи відмежування психологічних феноменів та психопатологічних симптомів. Діагностичні принципи-альтернативи: хвороба – особистість, нозос – патос, реакція – стан – розвиток, психотичне – непсихотичне, екзогенне – психогенне – ендогенне, дефект – одужання – хроніфікація, адаптація – дезадаптація, компенсація – декомпенсація, негативне – позитивне).

Тема 3. Експериментально-психологічне дослідження в клініці

Класифікація методів дослідження в клінічній психології. Клінічне інтерв'ю. Принципи побудови експериментально-психологічного дослідження в клініці. Тактики проведення психологічного обстеження: експерименту, проєктивна, навчаюча. Етапи експериментально-психологічного дослідження. Психологічне дослідження.

Тема 4. Дослідження в клініці

Методики дослідження пізнавальних процесів. Методики дослідження емоційно-вольової, мотиваційної сфери та характерологічних особливостей особистості.

Тема 5. Поняття про «внутрішню картину хвороби»

Визначення внутрішньої картини хвороби. Концепція внутрішньої картини хвороби за О. Р. Лурія. Рівні та компоненти внутрішньої картини хвороби. Фактори, що впливають на внутрішню картину хвороби. Віковий аспект. Види реакції на хворобу.

Тема 6. Типи відношення до хвороби

Класифікація типів відношення до хвороби за О.Є. Лічко та І.Я. Івановим. Психодіагностика “внутрішньої картини хвороби”. Принципи психокорекції паталогізуючих типів відношення до хвороби. Роль гармонійного типу відношення до хвороби у підвищенні терапевтичності взаємовідносин “лікархворий”. Принципи побудови індивідуального підходу до хворого.

Розділ 2. Тема 7. Предмет, завдання та методи дослідження психологічного стану людини. Поняття про психічне здоров'я

Предмет, завдання, зміст медичної психології. Місце медичної психології в системі психологічних, медичних та інших наук. Становлення та розвиток медичної психології. Формування медико-психологічних поглядів у практичній діяльності лікаря. Психосоматичні і соматопсихічні взаємодії: основні теоретичні концепції. Визначення психічного здоров'я. Критерії.

Тема 8. Особистість та хвороба. Внутрішня картина захворювання

Психологія особистості. Сучасні теорії особистості. Особливості особистості різних вікових груп. Особистість і хвороба. Внутрішня картина захворювання, типи. Класифікація основних типів ставлення до хвороби, його вплив на перебіг захворювання та прогноз, тактика лікаря стосовно хворих з негармонійними типами реагування на хворобу.

Тема 9. Стан психічних функцій і хвороба

Клініко-психологічні аспекти пізнавальної діяльності та емоційно-вольової сфери. Свідомість, самосвідомість, їх рівні, стани свідомості у хворого.

Тема 10. Експериментально-психологічні методи дослідження та оцінювання стану пацієнта

Патопсихологічна оцінка порушень уваги, пам'яті, сприйняття, мислення, інтелекту, емоцій, індивідуально-психологічних особливостей. Експериментальне нейропсихологічне обстеження мови, письма, читання, лічби, праксису, сприйняття шумів, ритмів, мелодій, схеми тіла, орієнтації в просторі, стереогнозису, зорового гнозису.

Тема 11. Порушення сприйняття, мислення, емоцій, волі, потягів

Симптоми порушення у сфері сприйняття, межа між нормою і патологією. Симптоми порушення у сфері мислення. Ознаки патології в ділянці емоцій. Порушення волі, ознаки енергетичного зниження. Патологія потягів, питання норми і патології.

Література

1. А.М. Османова, Г.В. Хоруженко. Клінічна психологія [Текст] : навч. посіб. К.: Університет «Україна», 2023. – 183 с.
2. Спіріна І. Д., Пилягіна Г. Я., Чугунов В.В., Фаузі Є. С., Живілова Я.С., Шевченко Ю.М. Медична психологія : підруч. Дніпро : ЛІРА, 2022. 300 с.
3. Кулеша-Любінець М. М. Клінічна психологія : навч.посіб. Івано-Франківськ : Електронне видання, 2022. 72 с.
4. За ред. І.С.Вітенка і О.С.Чабана. Основи клінічної та медичної психології. - Тернопіль: Укрмеднига, 2003.- 344 с.
5. Галецька І. Клініко-психологічне дослідження: навч. посібник / Інна Галецька. – Львів :ЛНУ імені Івана Франка, 2015. – 242 с.

6. Максименко С. Д. Медична психологія / [Максименко С.Д., Цехмістер Я.В., Коваль І. А., Максименко К. С.]; за заг. ред. С. Д. Максименка – К., 2014. – 520 с.

7. Мушкевич М. І. Клінічна психодіагностика: методичні рекомендації для студентів ф-ту психол / М. І. Мушкевич. – Луцьк, 2006. – 170 с.

6. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ АТЕСТАЦІЙНОГО ЕКЗАМЕНУ:

«Відмінно», оцінка ECTS «А», 90 – 100 балів. Здобувач засвоїв матеріал в повному обсязі та вміє його застосовувати для вирішення практичних питань. Володіє термінами, логічно та послідовно викладає матеріал.

«Добре», оцінка ECTS «В», 82 – 89 балів. Здобувач достатньо повно володіє змістом дисципліни, але допускає окремі помилки при логічному викладенні матеріалу, що, тим не менш, дозволяє вільно користуватися надбаними навичками на практиці, приймати відповідні рішення.

«Добре», оцінка ECTS «С», 74 – 81 бал. Здобувач засвоїв основну частину теоретичного змісту дисципліни, але робить окремі помилки в викладенні матеріалу, в змісті теорії, окремих термінів. Завдання-рішення приймаються з незначними помилками.

«Задовільно», оцінка ECTS «Д», 64 – 73 бали. Здобувач засвоїв теоретичний матеріал, але має неточності в розумінні окремих тем та питань, що ускладнює йому пошук вірних відповідей при прийнятті рішень-завдань. Допускає окремі помилки у визначенні термінів.

«Задовільно», оцінка ECTS «Е», 60 – 63 бали. Здобувач не в повному обсязі засвоїв теоретичний матеріал, має складності з його практичним застосуванням, робить окремі помилки у викладенні базового матеріалу, у визначенні термінів. Але прийняття рішень здійснює у вірному напрямку, з окремими помилками.

«Незадовільно з можливістю повторного складання», оцінка ECTS «FX», 35 – 59 балів. Здобувач засвоїв половину теоретичного матеріалу, набув окремі навички його практичного застосування, але не достатньо для прийняття відповідних рішень з поставлених перед ним питань, робить помилки в термінах.

«Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни», оцінка ECTS «F», 0-34 бали. Здобувач засвоїв значно менше половини теоретичного матеріалу, не має навичок його практичного застосування за відсутністю відповідних знань.

Відповідь на теоретичне питання вважається повною, якщо її зміст повністю відповідає програмі та містить всі необхідні теоретичні факти та висновки.

Грубими помилками є:

- незнання визначень основних понять предметної області й формулювань, передбачених програмою дисциплін;
- незнання сутності основних методів і прийомів отримання необхідних результатів.
- Помилками вважаються:
- неточності визначень понять предметної області, формулювань;

- неволодіння одним з умінь і навичок, передбачених програмою, але таких, що не відносяться до грубих помилок.
- Недоліками є:
- непослідовний виклад матеріалу.

ПИТАННЯ ДО АТЕСТАЦІЙНОГО ЕКЗАМЕНУ

1. Проаналізуйте роль і функції психолога-консультанта в освітній та соціальній сферах.
2. Розкрийте основні етичні принципи та професійні стандарти роботи психолога-консультанта.
3. Охарактеризуйте специфіку індивідуального та групового консультування.
4. Опишіть основні теоретичні підходи до психологічного консультування і корекції у закладах освіти.
6. Розкрийте сутність методів психологічного консультування.
7. Охарактеризуйте особливості консультування сімей у соціальній та освітній сферах.
8. Опишіть основні запити клієнтів у сфері освітнього психологічного консультування.
9. Проаналізуйте особливості роботи психолога-консультанта з учнями, які мають особливі освітні потреби.
10. Розкрийте специфіку кризового психологічного консультування та його застосування в соціальній сфері.
11. Охарактеризуйте техніки активного слухання та їхню роль у психологічному консультуванні.
12. Опишіть методи та прийоми роботи психолога з батьками учнів.
13. Проаналізуйте фактори, що впливають на ефективність психологічного консультування.
14. Розкрийте сутність і значення психодіагностики в психологічному консультуванні.
15. Охарактеризуйте методи роботи психолога з педагогами у межах консультування.
16. Опишіть особливості консультування осіб із девіантною поведінкою.
17. Проаналізуйте проблему професійного вигорання педагогів та роль психологічного консультування у його профілактиці.
18. Охарактеризуйте феномен перенесення і контрперенесення у психологічному консультуванні.
19. Опишіть способи мотивації клієнтів до змін у процесі консультування.
20. Проаналізуйте роль психологічного консультування у профілактиці булінгу в освітньому середовищі.
21. Розкрийте суть поняття психотерапії, її основні завдання, методи та сфери застосування.
22. Розмежуйте поняття психотерапія, психологічне консультування та психокорекція.
23. Назвіть основні види психотерапії та їх особливості.
24. Опишіть ключові методи психотерапії та приклади їх використання.

25. Наведіть етапи психотерапевтичного процесу та їх значення.
26. Обґрунтуйте важливість дотримання етичних принципів психотерапевта.
27. Наведіть приклади основних скарг клієнтів та їх значення у виборі терапевтичного підходу.
28. Охарактеризуйте соціокультурний і науковий контекст виникнення психоаналізу.
29. Проаналізуйте методологічні інновації, які ввів З. Фройд у психоаналізі.
30. Описати фактори, що визначають генезу неврозу в психоаналізі.
31. Наведіть приклади використання психологічних захистів та їх роль у поведінці.
32. Поясніть суть та прояви опору в психотерапії.
33. Дайте визначення трансферу та послідовність його аналізу.
34. Охарактеризуйте основні техніки психоаналізу та їх застосування.
35. Опишіть етапи когнітивно-поведінкової терапії та методи її застосування.
36. Наведіть основні техніки когнітивно-поведінкової терапії.
37. Проаналізуйте межі застосування когнітивної-поведінкової терапії.
38. Розкрийте суть сімейної психотерапії, її мету та основні підходи.
39. Охарактеризуйте ключові концепти теорії М. Боуена у контексті сімейної психотерапії.
40. Розкрийте суть групової психотерапії, її механізми впливу та роль терапевта.
41. Опишіть фази розвитку психотерапевтичної групи.
42. Охарактеризуйте особливості психотерапії дітей і підлітків.
43. Назвіть основні проблеми, з якими діти та підлітки звертаються до психотерапевта, та методи роботи з ними.
44. Опишіть моделі міжособистісної взаємодії практичного психолога в трудовому колективі.
45. Розкрийте особливості першої зустрічі практичного психолога з адміністрацією навчального закладу.
46. Проаналізуйте основні напрямки та види діяльності практичного психолога.
47. Охарактеризуйте типові помилки в роботі практичного психолога.
48. Опишіть алгоритм роботи практичного психолога.
49. Розкрийте вимоги до оформлення кабінету практичного психолога.
50. Проаналізуйте правовий статус практичного психолога в системі освіти.
51. Охарактеризуйте зміст роботи та завдання психологів у сфері освіти.
52. Опишіть основні професійні вміння практичного психолога.
53. Розкрийте специфіку роботи практичного психолога з дітьми дошкільного віку.
54. Опишіть обов'язки практичного психолога.
55. Розкрийте зміст та значення етичного кодексу практичного психолога.
56. Проаналізуйте кваліфікаційні вимоги до особистості практичного психолога.
57. Охарактеризуйте види діяльності практичного психолога.

58. Опишіть особливості планування роботи та ведення звітності практичного психолога.

59. Розкрийте специфіку роботи практичного психолога в закладах інтернатного типу.

60. Охарактеризуйте основні напрямки роботи психолога в дошкільному закладі.

61. Опишіть основні вимоги до ведення документації практичного психолога.

62. Розкрийте зміст методики ігрової корекції в роботі з дітьми.

63. Опишіть процес та етапи психокорекції.

64. Розкрийте особливості адаптації дітей раннього віку до умов дитячого садка.

65. Охарактеризуйте причини та ознаки раннього дитячого аутизму.

66. Назвіть та розкрийте проблеми і задачі психодіагностики на сучасному етапі розвитку суспільства.

67. Охарактеризуйте класифікації діагностичних методик.

68. Опишіть формалізовані і неформалізовані методики та їх відмінні риси.

69. Розкрийте суть методу спостереження, його цілі, послідовність проведення та види.

70. Опишіть психодіагностичний процес та його етапи.

71. Розкрийте поняття «психологічний діагноз» та основні вимоги до нього.

72. Перелічіть основні чинники, що впливають на результати психологічного обстеження.

73. Охарактеризуйте проєктивні техніки та їх види: структурування, інтерпретації, експресії та ін.

74. Розкрийте поняття про особистісні опитувальники для вимірювання мотивів.

75. Охарактеризуйте метод незавершених речень та його практичне використання.

76. Перелічіть особистісні опитувальники інтересів.

77. Опишіть методи соціометрії, референтометрії та їх практичне використання.

78. Назвіть відомі вам методики діагностики сімейних стосунків.

79. Розкрийте поняття спеціальні здібності і наведіть приклади тестів спеціальних здібностей.

80. Охарактеризуйте сучасні уявлення про креативність та наведіть приклади тестів креативності.

81. Охарактеризуйте особливості психодіагностики когнітивної сфери особистості (сприймання, відчуттів, уваги, пам'яті, уява).

82. Охарактеризуйте особливості психодіагностики афективної сфери особистості (емоції, воля).

83. Розкрийте можливості та особливості виявлення відхилень у розвитку психічних процесів.

84. Назвіть групові тести інтелекту, що використовуються у вітчизняній практиці.

85. Розкрийте особливості діагностики дезадаптивних станів.

86. Охарактеризуйте тести для діагностування емоційного інтелекту.

87. Розкрийте професійно-етичні норми психологічної діагностики.
88. Охарактеризуйте стандартизований (статистичний) та нестандартизований (клінічний) підходи в психодіагностуванні.
89. Охарактеризуйте сутність та основні принципи психологічного консультування.
90. Опишіть ключові етапи процесу психологічного консультування.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна

1. Мельничук О. Б. Основи психоконсультування та психокорекції. К. : Каравела, 2023. 389 с.
2. Магдисюк Л. І. Основи психологічного консультування : навч. посіб./ Людмила Іванівна Магдисюк, Раїса Петрівна Федоренко. Луцьк : ВежаДрук, 2022. 360 с.
3. Основи психологічного консультування (лекційний курс): навчально-методичний посібник. Уклад.: Б. А. Якимчук, І. П. Якимчук. Умань: ПП Жовтий О.О., 2020. 119 с.
4. Кризове психологічне консультування: навч. посіб. / МОН України, Уманський держ. пед. ун-т імені Павла Тичини ; уклад.: С. П. Байда. Умань : Візаві, 2024. 197 с.
5. Радзівіл К. П. Методичні вказівки до практичних робіт та організації самостійної роботи із навчальної дисципліни «Психотерапія з практикумом». Умань, 2023. 46 с.
6. Радзівіл К. П. Основи психотерапії: курс лекцій : навчальний посібник. Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини. Умань : ВПЦ Візаві, 2023. 172 с.
7. Титаренко Т. М. Випробування кризою. Одісея подолання. (психологічна терапія). К. : Каравела, 2021. 248 с.
8. Юнг К. Г. Аналітична психологія. Київ : Центр учбової літератури, 2022. 250 с.
9. Міщенко М. С. Методика роботи психолога. Умань : Компринт, 2025. 214 с.
10. Шеленкова Н. Л., Міщенко М. С., Поліщук О. Р. Психологія у вимірах війни: основні аспекти надання психологічної допомоги : кол. моногр. Київ : Компринт, 2024. 331 с.
11. Лівандовська І. А. Методика роботи психолога. Умань : Візаві, 2020. 330 с.
12. Поліщук С. А. Психологічні практики в системі підготовки практичних психологів. Суми : Університетська книга, 2023. 134 с.
13. Основи психодинамічної діагностики і психотерапії / Кол. авт.: М. І. Винник, М. М. Пустовойт, В. І. Лановий Львів : Новий Світ-2000, 2023. 197 с.
14. Психодіагностика: методичні рекомендації щодо організації самостійної роботи здобувачів вищої освіти за першим (бакалаврським) рівнем за спеціальністю 053 Психологія / Укл. Н.Л. Шеленкова. Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини. Умань, 2022. 53 с.

15. Психолого-педагогічна діагностика : навч.-метод.посіб. / МОН України, Уманський держ.пед.ун-т імені Павла Тичини; уклад. Н. І. Скрипник. Умань : Візаві, 2020. 135 с.

16. Психодіагностика та психокорекція дітей: навч.-метод. рек./ Уклад. Н. Скрипник. Умань : Візаві, 2024. 77 с.

17. Співак Л. М. Діагностика і корекція «Я-концепції» молодших школярів з низьким рівнем навчальних досягнень. Київ : Каравела, 2023. 223 с.

18. Харцій О. М. Візуальна психодіагностика. Львів : Магнолія 2006, 2024. 223 с.

Допоміжна

1. Байда С. П. Особливості психологічного консультування осіб з панічними розладами. «Наукові перспективи (Серія «Державне управління», Серія «Право», Серія «Економіка», Серія «Медицина», Серія «Педагогіка», Серія «Психологія»)». Київ. № 10 (52) 2024 С. 1077-1088.

2. Гавриленко М.А. Психоаналітична психотерапія : навчальний посібник для самостійної роботи. М.А. Гавриленко. Х., 2020. 30 с.

3. Яцина О. Ф. Основи психотерапії : практикум : навчально-методичний посібник. Ужгород, 2021. 80 с.

4. Підлипняк І. Ю., Журавко Т. В. Методика роботи практичного психолога. Умань : Візаві, 2019. 339 с.

5. Козлова А. Г. Журнал практичного психолога. Київ : Видавнича група «Шкільний світ», 2019. 102 с.

6. Дуткевич Т. Теорія і практика розвивально-корекційної роботи психолога. Київ: КНТ, 2019. 266 с.

7. Молодушкіна І. В. На допомогу практичному психологу ЗДО. Київ: Основа, 2020. 208 с.

8. Дорожко І., Малихіна О. Шкільний психолог в умовах НУШ. Професійний супровід початкової ланки освіти. Київ: Основа, 2020. 144 с.

9. Орловська О.А. Казкотерапія як метод символ-драми в роботі психолога та соціального працівника: навчально-методичний посібник. Одеса: Гельветика, 2020 164 с.

10. Рашковська І. В. Робота психолога з педколективом : теорія і практика. К. : Шкільний світ, 2016. 101 с.

11. Поліщук С. А. Психологічні практики в системі підготовки практичних психологів. Суми : Університетська книга, 2023. 134 с. <https://oldiplus.ua/files/contents/ub6806331.pdf>

12. Методики психологічного супроводу учасників освітнього процесу в умовах війни : практ. посіб. / В. Г. Панок; В. В. Рибалка, С. К. Шандрук та ін.; за наук. ред. В. Г. Панка. Київ : УНМЦ практичної психології і соціальної роботи, 2023. 212 с. <http://surl.li/dhbm bq>

13. Формування безпечного освітнього простору закладу освіти в діяльності працівників психологічної служби / авт. кол: В. В. Байдик, Ю. П. Гопкало, І. О. Корнієнко, Н. В. Лунченко, Ю. А. Луценко, Р. А. Мороз, М. В. Саврасов, І. І. Ткачук; за наук. ред. Н. В. Лунченко, І. І. Ткачук. Київ : УНМЦ практичної психології і соціальної роботи, 2023. 111 с. <http://surl.li/rcrkfl>

14. Чудаєва Н.В. Основи психологічного консультування. Умань : Жовтий О. О., 2014. 353 с.
15. ЯК ТИ? Уроки з психології для школярів (10–14 років) : навч.- метод. посіб. для педагогів і психологів / Алексєєва О., Антощенко Я., Базима Н. та ін. Київ, 2024. 347 с. URL: <http://surl.li/vtffgo>
16. Галян І. М. Психодіагностика. Київ: Академвидав, 2011. 463 с.
17. Диференційна психологія : навч.-метод.посіб. / МОН України, Уманський держ.пед.ун-т імені Павла Тичини; уклад. Н. П. Кравчук. Умань : Візаві, 2020. 270 с.
18. Мельничук О.Б. Психологічна діагностика. Навч. посібник. 2-ге видання. К. : «Каравела», 2022. 316 с.